

انگیزه های رفتاری در نوجوانان

(مقایسه ای پژوهشی بین دانش آموزان

محروم از پدر و عادی)

حجت الله شایقی فرد

سرشناسه: شایقی فرد / حجت الله . ۱۳۵۶

تالیف: حجت الله شایقی فرد

مشخصات نشر: انتشارات سته بان . ۱۳۹۳

مشخصات ظاهری: ۱۵۱ ص ، ۱۱ ص مصور

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۲۰۹-۹۱-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: شاگردان - ایران - فسا - بهداشت روانی - نمونه پژوهشی

موضوع: نوجوانان - روان شناسی - نمونه پژوهشی

موضوع: کودکان تک والد - نمونه پژوهشی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۸ الف ۷ ش / LB ۳۴۳۰

رده بندی دیویی: ۳۷۱ / ۷۱۳

شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۸۱۹۴۳

انتشارات سته بان

SETAHBAN

عنوان کتاب: انگیزه های رفتاری در نوجوانان

گردآورنده: حجت الله شایقی فرد

چاپ: نخست، ۱۳۹۳ / قطع: رقی / شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه / تعداد صفحه: ۱۵۱ صفحه

شماره نشر: ۱۱۱ / طراحی جلد: محبوبه زمردی . پلاک: سارگاد . جواهری

تلفن: ۰۹۱۷۷۲۲۶۷۵۶ . چاپ و صحافی: آموزشکده فنی شهید باهنر شیراز . خداداد مهبودی

ناشر: انتشارات سته بان . استان فارس . استهبان . خیابان میثم . پلاک ۱۰

کد پستی: ۷۴۵۱۸-۳۳۳۳۴۴ . تلفن: ۰۷۳۲-۴۲۲۸۶۳۳ . همراه: ۰۹۳۷۲۷۷۲۹۱۲

پست الکترونیک: Setahban.publication@gmail.com

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۲۰۹-۹۱-۴

فهرست مطالب

۸.....	مقدمه:
۱۲.....	بیان مسأله
۱۸.....	ضرورت و اهمیت پژوهش
۲۰.....	اهداف پژوهش
۲۱.....	اهداف فرعی
۲۱.....	سوال های پژوهش
۲۲.....	تعریف واژه ها و اصطلاحات
۲۲.....	الف: تعاریف مفهومی متغیرها
۲۶.....	تعریف عملیاتی:
۲۸.....	مقدمه:
۲۹.....	مبانی نظری
۳۴.....	خانواده های محروم از پدر و اثرات آن بر کودکان:
۳۴.....	۱. اثر اقتصادی :
۳۴.....	۲. اثر تربیتی :
۳۵.....	۳. اثر رفتاری :
۳۵.....	۴. اثر آموزشی :
۳۶.....	۵. اثر بهداشتی - (جسمی و جنسی)
۳۶.....	انگیزش پیشرفت
۴۲.....	سخت رویی
۴۶.....	زنانگی مردانگی

۵۰.....	عزت نفس.....
۵۴.....	پیشینه پژوهش های داخلی مرتبط با متغیرها.....
۵۹.....	پیشینه پژوهشهای خارجی مرتبط با متغیرها.....
۶۴.....	نتیجه گیری.....
۶۶.....	مقدمه.....
۶۶.....	طرح تحقیق.....
۶۶.....	جامعه آماری پژوهش.....
۶۷.....	نمونه و شیوه نمونه گیری.....
۶۹.....	ابزار پژوهش.....
۶۹.....	- پرسشنامه انگیزش پیشرفت <i>ACMT</i>
۷۰.....	شاخص های روانی:.....
۷۱.....	پرسشنامه سرسختی روانشناختی.....
۷۲.....	پرسشنامه زنانگی و مردانگی:.....
۷۵.....	پرسشنامه عزت نفس کوپر اسمیت.....
۷۶.....	شیوه اجرای پژوهش.....
۷۶.....	روش تجزیه و تحلیل داده ها.....
۷۷.....	مقدمه.....
۷۷.....	الف: ویژگی های توصیفی نمونه آماری.....
۷۸.....	توصیف نمونه آماری بر اساس سن.....
۷۹.....	توصیف نمونه آماری بر اساس تحصیلات.....
۹۹.....	مقدمه:.....
۹۹.....	خلاصه تحقیق:.....

نتایج و بحث:	۱۰۱
نتیجه گیری:	۱۱۸
محدودیت های پژوهش:	۱۱۸
رهنمودهای عملی:	۱۲۰
منابع	۱۲۲
عکسها و یادها	۱۴۰

www.ketab.ir

مقدمه:

خانواده محل اولیه تکوین شخصیت کودک و زمینه ساز تحول و تکامل بعدی او می‌باشد. از این حیث حضور مستمر هردو والد در خانواده و مشارکت فعالانه آنها در قبول مسؤولیتهای معین و فراهم نمودن شرایط جهت رشد و پرورش کودک بسیار حائز اهمیت است. از دیر باز مفهوم خانواده متشکل از زن و مردی بوده که با ازدواج رسمی دارای فرزند یا فرزندی بوده‌اند. در برابر این نوع از خانواده، گاه خانواده‌ای نیز ایجاد می‌شود که یکی از والدین فوت شده، طلاق رخ داده و فرزند یا فرزندان در خانواده‌های ناقص و تک والدی زندگی می‌کنند (بختیاری، فاطمه؛ حسینی، هاجر، ۱۳۸۵).

پژوهش‌ها نشان می‌دهند که تاثیر پدر بر فرزند ماندگار است و کودکان به راستی به پدر نیاز دارند. زندگی کودکان تحت تاثیر پدرانی که از نظر عاطفی حضور دارند، برای فرزندان خود ارزش قائل می‌شوند و در ناراحتی‌ها و نگرانی‌ها می‌توانند فرزندانشان را آرام کنند بسیار بهتر می‌شود اما در عوض پدرانی که خشونت می‌ورزند، عیب‌جو هستند به فرزندان خود آسیب می‌رسانند. در امر تربیت کودکان پدر و مادر هر دو مسؤولند، اما مسؤولیت پدر در این رابطه مستقیم و بیشتر است (قائمی، ۱۳۷۵).

پدر مسؤول دادن آگاهی‌های لازم و پرورش فرهنگی فرزندان است. از نظر کودک اوست که همه چیز را می‌داند و به سؤالات پاسخ می‌گوید. از هر واقعه‌ای، در هر جا که اتفاق افتد خبر دارد و بالاخره اوست که در بجه‌ای از اطلاعات را به روی کودک می‌گشاید، شاید تصور کودک

از پدر اغراق آمیز باشد ولی در کل این نکته درست است که افراد بزرگسال واجد اطلاعات و تجاربی هستند که کودکان فاقد آنند و اگر آنها از کودک مضایقه نمایند از موقعیت شایسته و مناسبی محروم می گردند. پدر در این رابطه متعهد انجام نقشی است که دیگران از آن عاجزند (قائمی، ۱۳۸۶).

دیوید پاپ نو^۱ از دانشگاه رات گرز^۲ آمریکا در طی سه دهه کار به عنوان متخصص علوم اجتماعی بیان می کند که داشتن خانواده‌ای با پدر و مادر اصلی، بهترین حالت زندگی برای کودکان است و خانواده تک والدی و خانواده‌هایی که پدر یا مادر خوانده دارند، حالت مناسبی نیست. اگر دیدگاه‌های کنونی درباره ساختار خانواده، فقط منسوط بر مدارک و دلائل علمی باشد، آنگاه منازعه دیدگاه‌های رایج در جامعه، درباره خانواده نمی تواند در مرحله نخست قرار گیرد. درحقیقت مدارک به طور صحیح بیان می کند که خانواده سنتی دو والد مزدوج رسمی نه فقط تنها واحد با دوام جامعه می باشد، بلکه بادوام ترین واحد است. مهم ترین شواهد، تحقیقاتی است که در کشور سوئد انجام شده است.

یک گروه به عنوان نمونه شامل بیش از ۶۵ هزار کودک با خانواده تک والد و یک گروه حدود یک میلیون کودک با خانواده دو والد واقعی در طول یک دهه مورد مطالعه قرار گرفتند، این تحقیقات نشان داد علیرغم اینکه تعداد این دو گروه نامساوی بود، لیکن انجام رفتارهای بسیار بد، در بین فرزندان خانواده تک والدی از فرزندان گروه دوم

۱ - David popnoe

۲ - Rutgers university

بیشتر است. همچنین افزایش میزان بروز بیماری‌های روانی، خودکشی یا اقدام به خودکشی، آسیب‌رسانی و اعتیاد در بین خانواده‌های تک‌والدی بیشتر است (بختیاری، فاطمه؛ حسینی، هاجر، ۱۳۸۵).

مک لاناها^۱ و سندفور^۲ (۱۹۹۴) دریافتند که میزان بیکاری جوانی که در خانواده‌های تک‌والدی رشد کرده، بیشتر از جوانی است که در خانواده دو‌والدینی بزرگ شده است (سلطانپور، ۱۳۷۹).

همچنین فرزندی که از میان خانواده‌های تک‌والدی هستند، بیشتر از دیگران تمایل دارند که در سنین ۱۳ تا ۱۹ سالگی در موقعیت پدر یا مادری باشند و این میزان تقریباً برای دخترانی که پس از سال ۱۹۳۵ در خانواده تک‌والدی به دنیا آمده‌اند، دو برابر است (برک، ترجمه یحیی سید محمدی، ۱۳۸۸).

مک لاناها و بیومپس^۳ (۱۹۹۸) بیان داشتند که اغلب دختران تک‌والدی به ویژه خانواده‌های مادر سرپرست تمایل دارند که زودتر ازدواج کنند و هرچه زودتر بچه‌دار شوند. همچنین احتمال طلاق، ازدواج مجدد و زایمان خارج از چارچوب ازدواج در بین آن‌ها بیشتر است (قائم، ۱۳۷۱).

هرچند فرض بر این است که مادران مراقبان اولیه کودک هستند، ولی مطالعات نشان می‌دهد که پدران نقش مهمی در رشد کودک به عهده دارند. پدران علاوه بر فراهم نمودن منابع مالی، منابع حمایت عاطفی،

^۱ -Maclanhan

^۲ -Sandfur

^۳ -Bumpass

راهنما، ناظر و یاری‌دهنده کودکان نیز هستند (آماتو^۱، ۱۹۹۷).

محققان درباره نقش پدر به این نتیجه رسیده‌اند که حضور پدر در خانواده تاثیر مثبتی بر پیشرفت تحصیلی، رشد شناختی، تحول اخلاقی، تحول نقش جنسی و پیشگیری از آسیب روانی دارد و عدم حضور وی با اختلالاتی که در هریک از این زمینه‌ها همراه است، پدر علاوه بر نقش مرسوم خود یعنی حمایت از مادر، نقش خاصی که همان تکوین پایه‌های اساسی شخصیت کودک که متوجه «من» است را داراست. زیرا هرگاه کودک به خاطر جدایی از مادر اضطراب شدیدی را تجربه کند، پدر این اضطراب را کاهش می‌دهد. از این لحاظ به نظر می‌رسد فقدان پدر می‌تواند در شکل‌گیری شخصیت کودک تأثیر به سزایی داشته باشد (آدامز^۲، میلر^۳، اسکرف^۴، ترجمه خسرو باقری و محمد عطاران، ۱۳۷۰).

تحقیقات بسیار زیاد سالهای اخیر در مورد خانواده‌های تک‌والدی (به ویژه مادران مجرد و خانواده‌های طلاق) نشان می‌دهد که اثرات این پدیده می‌تواند بسیار مدت‌دار و پایدار باشد. پس از تعدیل سایر عوامل و متغیرها مشخص گردید بچه‌هایی که تنها با یک والد زندگی می‌کنند، نسبت به بچه‌هایی که با دو والد زندگی می‌کنند دو برابر بیشتر مبتلا به بیماریهای روحی و روانی هستند. خطر ابتلا به مواد مخدر در بین دختران خانواده‌های تک‌والد، سه برابر پسران در این

^۱ -Amato

^۲ -Adams

^۳ -Miller

^۴ -Scherf

خانواده‌هاست. پسران در خانواده‌های تک‌والدی نسبت به دختران بیشتر در معرض مشکلات روحی - روانی و مسائل مربوط به مواد مخدر هستند. همچنین به دلایل مختلف مرگ و میر در ایشان بیشتر است. بسیاری از مسائل مربوط به مشروبات الکلی و مواد مخدر در میان خانواده‌های تک‌والدی، بدین سبب است که سطح نظارت و رسیدگی به این کودکان نسبت به دیگران بسیار کمتر است. معمولاً والدین مجرد به جهت فقدان پشتیبان و حامی برای ادامه حیات خود و خانواده خود، غرق در کار و تلاش هستند. این وضعیت موجب می‌شود که مراقبت و نظارت کمتری بر کودکان خود داشته باشند (سلطانی‌پور، ۱۳۷۹).

در این پژوهش با رویکرد مقایسه انگیزش پیشرفت^۱، عزت نفس^۲، زنانگی مردانگی^۳ و سخت‌روی^۴ بین دانش‌آموزان محروم از پدر و عادی مقطع راهنمایی و دبیرستان قصد بر این است که اثرات محرومیت از پدر بر متغیرهای شخصیتی ذکر شده را در جامعه ایرانی و به عنوان نمونه در شهرستان فسا مورد بررسی قرار دهیم.

بیان مسأله

پدر و مادر دو رکن اساسی خانواده هستند که با به وجود آوردن محیط امن و سالم رشد روانی فرزند خود را میسر می‌سازند. عدم حضور هر

^۱ -motivation of improvement

^۲ -self-esteem

^۳ -musculinity -Feminity

^۴ -hardiness